Pierasyłka apłačana „ryčałtam“.

Cana asobnaha numaru 20 gr.

№ 6.

Wilnia, 20 lutaha 1928 h.

Hod II.

NAROD

REDAKCYJA j ADMINISTRACYJA:
Wilnia, Nowy-Świet Turgielskaja 22 kw. 3.

PADPISKA: na hod . . 8 zał.
na paŭhodu 4 zał.
na 3 mies. 2 zał.
Zahranicu ŭdwaja daražej.

CANA ABIESTAK:
Pierad tekstam . . . . . . 20 hr.
Siarod tekstu . . . . . . 25 hr.
i pa tekście . . . . . 15 hr.
za radok drobnaha druku.

Worhan Biełaruskaje Sialanskaje Partyji.

Wychodzie 6 razoŭ u miesiac

Wilenski wokruh hałasuje za numar 39.

Da Wilenskaha wokruhu należyć Wilenska-Trocki pawiet i miesta Wilnia.

Za wyzwaleńnie biełaruskaha pracoŭnaha narodu.

Kożny narod tolki sam moža wyzwalicca. Taksama j biełaruski narod, daŭno ŭžo paniawoleny i tym utraciŭšy swajo swabodnaje ščaśliwaje žyćcio, zmoža wyzwalicca tolki sam swajimi siłami. Roznyja čužniki, ci to polskija, ci maskoŭskija, nam nie pamohuć; naadwarot, starajucca zaŭsiody nam paškodzić.

Biełaruski narod u wialikaj swajoj čašci ŭžo pračchnuŭsia j rwiecca da swajho lepšaha žyćcia.

Ale dziela wialikaj ščaśliwaj doli biełaruskaha narodu ŭ budučyni, patreba ciapier wializarnaj ciažkoj pracy. Pracy wialikaj i šyrokaj, jak sama našaja Baćkaŭščyna - Biełaruś. Pracy na niwie kulturna-aświetnaj, haspadarskaj, socyjalnaj i palityčnaj. U pracy hetaj kujecca ščaście biełaruskaha narodu, dyk niama dziwa, što świadomyja Biełarusy, apróč spaŭnieńnia swaje pawinnaści, znachodziać u joj i radaść - zdawaleńnie. Kab praca była ŭdačnaj i najbalej karysnaj, jana maje być arhanizawanaj. Pry hetym patrebny ludzi, što mohuć achapić wokam usiu hetaju pracu i patrapiać pakirawać jaje. Ludzi hetakija wytwarajucca ŭ ciažkoj baraćbie za wyzwaleńnie biełaruskaha narodu, a lepšaju, šyršaju, wialikšaju mahčymaść pracy jim moža dać pašyreńnie šyraka wiedamych u świecie pradstaŭnikoŭ narodnych. Hetakimi pradstaŭnikami našaha narodu buduć biełaruskija pasły ŭ Sojm i senatary. Dyk dziela biełaruskaha adradžeńnia j wyzwaleńnia, dziela lepšaj doli našaha narodu, nam kaniečnie treba ciapier wybrać jak najbalej biełaruskich pasłoŭ i senataraŭ.

Dziela taho nichto nie pawinien hałasawać za śpiski polskija abo za „ruski śpisak“, hanicie won polska-panskaha słuhu Paŭlukiewiča, a ŭsie addajcie swaje hałasy za śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ. Ciapier jasna, što heta adziny biełaruski śpisak, katory baronie patreby šyrokich biełaruskich pracoŭnych masaŭ. Chto jašče mała wiedaje ab hetym śpisku, pawinnaść świadomych Biełarusaŭ wyjaśnić jim i zaachwocić hałasawać za jaho. Usie my pawinny kawać dolu našaha narodu.

Darahija hości.

Panuraje zdańnie Maskala iznoŭ łunaje nad Zachodniaj Biełarusiaj.

Rasiejac, katory ŭžo niekalki hod byŭ tutaka zapraŭdnym niabožčykam, pačynaje padyjmać swaju nahłaju haławu, i atručujučy našaje pawietra pacham miarćwiečyny, pahražajuča laskaje zubami.

Trup choča zrabicca žywoju istotaju i ŭ hetym jość niebiaśpieka dla Biełarusaŭ, jak i dla inšych žywych narodaŭ, na katorych terytoryji paŭstaje hetaje škodnaje źjawišča.

Čamuž wytwaryłasia hetkaje pałažeńnie i dzie jahonyja pryčyny?

Naŭpierad prypomnim, što Biełaruś była zachoplena Maskoŭščynaj, jak i inšyja krai, siłkom.

I trymajučy Biełaruś pad swajej wysokaj rukoj až da niamieckaj akupacyi, padčas suświetnaj wajny, Maskoŭščyna ŭsie swaje patuhi pryłažyła da taho, kab zništožyć našaju nacyjanalnaju samabytnaść.

Adnačasna adznačym, što polskaja kultura ŭtrymałasia ŭ Biełarusi dziakujučy Rasiejcam, katoryja prawodzili ŭ adnošańni da polščyny padwojnaju hulniu Hałoŭnymi elementami našaha kraju, ź jakimi mieŭ styčnaść rasiejski ŭrad i rasiejskaje oficyjalnaje hramadzianstwa, byli, biazumoŭna, biełaruskaje sialanstwa i spalonizawanaje panstwa. Biaručy pad uwahu dźwie padstawy, na katorych trymałasia rasiejskaja ŭłada — prawasłaŭje j samaŭładztwa — možam zrazumieć, u jaki zakawułak (tupik) łučyŭ rasiejski ŭrad u Biełarusi, nia ŭmiejučy wybrać šlachu prytarnawanaha da miascowych wymohaŭ.

Byli sproby z boku Rasiejcaŭ pracidzieić polskamu panstwu, apirajučysia na biełaruskim, u bolšaści swajej prawasłaŭnym sialanstwie, ale henyja sproby byli ciesna źwiazanyja z rusyfikacyjnymi tendencyjami i byli śkirawany na škodu našaha narodu. Kaliž rasiejcy zhledzili, što biełaruskaje sialanstwa pa swajmu pryrodnamu składu jość zusim samastojnaj adzinkaj, mała supolnaha majučaj z „obščerusskim krestjanstwom“, tady jany pakinuli jim apiakawacca i zaniali da jaho zusim warožaju pazycyju. Zhodna z pryncypam samaŭładztwa, urad pačynaje wieści liniju abarony interesaŭ polskaha panstwa, dziela taho, što panstwa, jakoje-b jano nia było pa nacyjanalnaści, było stałaju aporaj pasadu. Za panawańnia niekatorych rasiejskich caroŭ polskaje panstwa dastaje kancesyi na swaje kulturnyje patreby z prawam bieskantrolnaje palanizacyi katalickaje častki Biełarusaŭ.

Prawasłaŭnyja Biełarusy tymčasam biazupynna maskalizujucca.

Z centru Maskoŭščyny prysyłajucca kadry rasiejskich uradnikaŭ, katoryja z pahardaj hladzieli na miascowaje nasialeńnie.

Kali niamieckija wojski prahnali z Biełarusi rasiejskaje čynoŭnictwa, panoŭ, kamianičnikaŭ i h. d., stwaryłasia atmosfera spahadnaja dziela biełaruskaj tworčaj pracy.

Prajšło nia šmat času, biełaruski narod padzialili u Ryzie na kawałki.

Rasiejcy iznoŭ pačali prasačawacca na swaje staryja miescy, kab eksploatawać i ŭciskać naš narod na starych asnowach.

Cikaŭna, što śpiarša rasiejskija zubry siadzieli supakojna, zajmajučysia swaimi asabistymi sprawami, potym, krychu razhledziŭšysia, pačali sowacca ŭ palityku.

Raźličajučy na masy Biełarusaŭ i Ukraincaŭ, jany načepna abjawili siabie pradstaŭnikami wyšmiewanych narodaŭ.

Pačali wystupać jany na mižnarodawym forumie na škodu biełaruskaha narodu.

Zabylisia „russkija ludi“, što jany źjaŭlajucca wińnikami padziełu Biełarusi. Kab nie daŭhoje rasiejskaje panawańnie, što dawiało naš kraj da haspadarskaha zaniapadu i raźbiła ŭ našym narodzie mahčymaść raniejšaha kulturnaha j nacyjanalnaha Adradžeńnia—dyk ciapier my nie pieražywali-b tragedyi padziełu Biełarusi. Dziakujučy tamu tolki, što *„istinno-russkije ludi“* zabrali ŭ nas inteligiencyju, wyssali ŭsie soki z harotnaha narodu—sfalšawali našu historyju — narod naš nia byŭ pryhatawany da dziejnych wystupaŭ i nia zdoleŭ padčas likwidacyi Rasiei pradjawić swaje prawy i aktyŭna zabrać toje, što jamu należycca.

Nia hledziačy na zusim nakšyja warunki sučasnaha žyćcia, rasiejskaja reakcyja manicca pawiarnuć staryja časy swajho pieradwajennaha panawańnia.

Z hetaju metaj pany „pamieśčyki“, roznyja pałkoŭniki raźbitych biełych bandaŭ i inšyja padobnaha rodu rasiejskija „dziejačy“ załažyli na Zachodniaj Biełarusi i Zachodniaj Ukrainie swaju kramku pad hučnym nazowam „Ruskaha Narodnaha Ob'jedinienija“ (R. N. O.).

Ihnarujučy interesy biełaruskich pracoŭnych, rasiejskaja čornaja sotnia manicca na našaj spradwiečnaj ziamli adbudawać toj rasiejski caryzm, što byŭ razwaleny rasiejskimi sialanami j rabotnikami ŭ samoj Rasiei.

Majučy značnyja hrašowyja sumy, „R. N. O.“ wiadzie šybkaju ahitacyju siarod niaświedamych biełaruskich sialan i biełaruskaha miaščanstwa.

Spaŭniajučy zahady, što jduć z Paryžu z emihranckich kruhoŭ, blizkich da roznych ablezłych wialikich kniazioŭ Kiryłaŭ, Mikałajaŭ i čornasociennaje „Russkoje Narodnoje Ob'jedinienije“ toča nož, kab usadzić jaho u plečy biełaruskaha narodu.

Musim prypomnić „Sajuzu Russkaho Narodu“, katory wystupiŭ na wybary z śpiskam Nr. 20, što chacia biełaruski narod ciapier i nie panuje palityčna na swaich ziemlach, chacia jaho padzialili na častki, ale ŭsio-ž taki jon jość haspadarom swajho kraju i ŭsim tym, chto ciapier karystajučysia jaho časowaj słabaściaj, choča zaprehčy jaho ŭ nowaje jarmo, jon, pry lepšych palityčnych abstawinach, daść dowady swaje siły j żywučaści. *Biełaruski narod nie šukaje ekspansyji na etnografičnaj rasiejskaj terytoryji* ale *jon nie dazwole źnieważać siabie roznym čarnasociennym rycaram „jedinoj i niedielimoj“ Rasiei.* My nia pojdziem šukać čaho nia zhubili ŭ Tamboŭskaju hubernju, ale-ž prypaminajem, što kali koła historyji pawierniecca na našuju karyść—pastawim pierad narodnym biełaruskim trybunałam usich rasiejskich aferystaŭ i awanturystaŭ, katoryja ŭ horšyja časiny biełaruskaha žyćcia žyrawali na narodnaj niadoli i wykarystowawali jaje dziela swaich, čužych brudnych metaŭ.

Kažan.

Balučy ŭdar dla biełaruskich pracoŭnych masaŭ.

Śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ u Świancianskim wokruzie skasawany (uniaważnieny) akružnoj wybarnaj komisyjaj.

Na śpisku pa skasawańniu komisyjaj z roznych pryčynaŭ mnostwa podpisaŭ, nia stała da 50 adnaho podpisu.

Hetakim paradkam biełaruskija pracoŭnyja masy Świancianskaha wokruhu (pawiety: Świancianski, Pastaŭski, Dzisienski, Brasłaŭski) pazbaŭleny swajho śpisku.

Zaznačajem, što kontralawać podpisy wybiralnikaŭ na śpiskach Akružnaja Komisyja maje prawa, ale nia maje pawinnaści, i daloka nie na ŭsich śpiskach Komisyja podpisy prawiaraje.

Nižej padajom inšyja skasawanyja Akružnymi Komisyjami śpiski ŭ roznych akruhoch. Kali pryhledzimsia, da skasawanych śpiskaŭ, dyk pabačym, što adny ź ich nialubyja majučym uładu (heta śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ i inšyja biełaruskija śpiski), druhija zaminali bujniejšym polskim hrupam (heta drobnyja polskija hrupy jak Barodziča, Helmana i inš.). Śpisak „Bloku nacyjanalnych Mienšaścieŭ“ u Lidzkim wokruzie skasawany dziela taho, što żydoŭskaja buržuazyja, katoraja jaho padpisała, admowiłasia potym ad swaich podpisaŭ.

Skasawanyja śpiski ŭ Wilenskim wybarnym wokruzie.

1) Nr. 13—„Jedność Robotniczo-chłopska“ (kamunistyja).

2) Sojmawy j senacki śpisak „Sajuzu Drobnych Ziemlarobaŭ Uschodnich Ziemleŭ“ (Helmanaŭ).

3) Śpisak (sojmawy i senacki) „Odrodzenie“ (Mickiewičaŭ).

4) Śpisak „z Trockaj wołaści“ jakohaś Lipnickaha.

5) Śpisak „Stronnictwa Chłopskiego“ ŭ Sojm.

U Nawahradzkim wybarnym wokruzie.

Skasawany śpisak „Jedności Robotniczo-Chłopskiej“ (komunistyčny) i „Biełaruskaha Demokratyčnaha Abjedzinieńnia (zbankrutawanaha senatara Nazareŭskaha).

41 Lidzki wokruh hałasuje za numar 41

Da Lidzkaha wokruhu naležać pawiety: Lidzki, Ašmianski, Wałožynski, Maładečanski j Wialejski **41**

Skasawanyja śpiski ŭ wokr. Świancianskim.

Aprača śpisku Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ, tutaka skasawany hetkija śpiski:
1) „Związek Siły Chłopskiej".
2) „Biełaruskaha Pracoŭnaha Narodu".
3) „Abarony Sialan i Rabotnikaŭ".
4) „Stronnictwa Chłopskiego".
5) „Wyzwaleńnia".
6) „Odrodzenia".
7) Polska-litoŭski Kieŭlića.
8) ks. Barodzića.
9) Miascowy Turmoncki „Haspadar".
10) Kawalčuka.
11) Mackiewiča.

Skasawanyja śpiski ŭ Lidzkim wokruzie.

1) Nr. 13, komunistyčny.
2) „Stronnictwa Chłopskiego".
3) „Bloku Nacyjanalnych mienšaściéŭ" Nr. 18 z pryčyny adračeńnia žydoŭskaj buržuazyi ad swaich podpisaŭ.
4) „Biełaruska-Polskaje Abjadnańnie Sialan i Rabotnikaŭ".
5) „Miascowaje združeńnie abarony interesaŭ sialan i rabotnikaŭ.

Akružnyja śpiski kandydataŭ Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ.

Śpiski Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa iduć pad nazowam „Biełaruskija Sialanie j Rabotniki". Śpiski Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ iduć pad roznymi numarami ŭ roznych akruhach. U Wilenskim Wybarnym Wokruzie naš śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ idzie pad numaram 39. Da Wilenskaha Wybarnaha Wokruhu naleža Wilenska-Trocki pawiet i miesta Wilnia. U Lidzkim Wybarnym Wokruzie śpisak u Sojm Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ maje numar **41.** Da Lidzkaha Wybarnaha Wokruhu naležać hetakija pawiety: Lidzki, Ašmianski, Wałožynski, Maładečanski j Wialejski.

Tak sama ŭ Nawahradzkim Wybarnym Wokruzie naš Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ śpisak maje numar **41.** Da Nawahradzkaha Wybarnaha Wokruhu naležać pawiety: Nawahradzki, Słonimski, Staŭpiecki, Baranawicki j Niaświeski.

U Świancianskim wokruzie naš śpisak u Sojm skasawany.

Da Świancianskaha wokruhu naležać pawiety: Świancianski, Pastaŭski, Dziśienski j Brasłaŭski. U Świancianskim wokruzie biełaruskija sialanie j rabotniki buduć hałasawać za swoj śpisak (pad nazowam „Biełaruskija Sialanie j Rabotniki") tolki ŭ Senat.

U Senat wybirajuć z wajwodztwaŭ. U Wilenskim wajwodztwie numar našaha śpisku 39, a ŭ Nawahradzkim Nr. 41.

Kandydaty ŭ Sojm pa śpisku „Biełaruskija Sialanie j Rabotniki" ź Lidzkaha Wokruhu (Nr. 41).

Doktar J. Stankiewič, stary idejny dziajač, u biełaruskim ruchu pracuje ad 1909 h., naležyŭ i naležyć da najważniejšych biełaruskich palityčnych i kulturna-hramadzkich arhanizacyjeŭ, byŭ siabram Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki i siabram Prezydyumu Rady Wilenščyny i Horadzienščyny; wiedamy kulturna-aświetny dziajač biełaruski, byŭ wučycielam, arhanizataram i kiraŭnikom Biełaruskich Wučycielskich Kursaŭ u Wilni (ŭ h. 1919, 1920, 1921), u Miensku (1920 h.) i ŭ Slucku (u 1920 h.), byŭ zakładčykam Biełaruskaj Himnazyi ŭ Wilni ŭ 1919 h. (razam z niabožčykam Iwanam Łuckiewičam i M. Kachanowičam), jość adnym z faktyčnych zakładčykaŭ T-wa Biełaruskaje Škoły ŭ 1921 h., u 1920 h. adnačyŭsia, zakładajučy biełaruskija škoły ŭ paw. Wałožynskim, Ašmianskim, Lidzkim i, častkawa, Maładečanskim i Wialejskim. Ciapier d-r J. Stankiewič jość wučycielam biełaruskaje mowy ŭ Duchoŭnaj Seminaryi ŭ Wilni, a jak publicyst pracuje ŭ biełaruskich hazetach dy kulturnych i nawukowych časapisach. Pracuje jašče ŭ biełaruskich arhanizacyjach hramadzkich i palityčnych.

Doktar J. Stankiewič pachodzie z biednaj sialanskaj siamji z wiozki Arlaniaty, Kreŭskaj wol. Ašmianskaha paw.

Flehont Wałyniec byŭy wučyciel, Staršynia T-wa Biełaruskaje Škoły Wialejskaha pawietu, jon šmat zrabiŭ dziela biełaruskaj aświety i biełaruskaha adradžeńnia nashuł za apošnija 6 hod. Fl. Wałyniec jość zdolnym i wytrywałym arhanizataram, čaławiekam, katory razumieje ŭ patrablaje zdawolić patreby biełaruskaha narodu, — adnym słowam, takich ludzioŭ jak Fl. Wałyniec, nam wielmi treba ŭ Sojmie j Senacie.

Michał Šakun (nia były pasoł, nawiet nie swajak jahony), byŭy wučyciel, dobra razumieje kryŭdy j patreby biełaruskaha nasialeńnia i budzie ščyra dla jaho pracawać. Pry pomačy takich ludzioŭ, jak M. Šakun, my patraapim zarhanizawać našaju prawincyju dziela baračby za prawy j patreby, pracoŭnaha biełaruskaha narodu. Pachodzie ź sialanskaj siamji ź w. Kapuścina Wałožynskaj woł. j pawietu.

Justyn Muraška, ad. 1909 h. pracuje ŭ Biełaruskim ruchu. Da 1917 h. pracawaŭ u biełaruskich arhanizacyjach u Piecierburzie, adtul, u 1917 h. byŭ abrany delehatam na Usiebiełaruski Zjezd u Miensku, byŭ u Biełaruskaj Wajskowaj Radzie ŭ 1918, budučy ŭwieś čas siabrom Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki; byŭ paźniej siabram Rady Wilenščyny j Horadzienščyny. Justyn Muraška addany ŭsioj dušoj sprawie biełaruskaha narodu, jon wielmi zdolny arhanizatar u haline kulturnaj i asabliwa, haspadarskaj. Pachodzie ź biednaj sialanskaj siamji ź w. Markaŭcy Wišniaŭskaj w. Wialejskaha pawietu.

Ihnat Łukjanowič, sielanin, idejny biełaruski rabočaj u m. Žodziškach Wilejskaha paw., I. Łukjanowič naležyć da tych hierojeŭ-baračbitoŭ za lepšaju dolu biełaruskaha narodu, katoryja ŭmiejuć stajać za interesy hetaha narodu i sumlenna rabić usiakaju rabotu

Mikałaj Lach i Aleksandar Kułak, były biełaruski wučyciel.

U Wilenskim Wybarnym Wokruzie na śpisku „Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ" na pieršym miescu staić dr. J. Stankiewič (hlač ab im wyšej), a dalej Michał Piatroŭski selanin, Jan Dareŭski sielanin, Jazep Sawicki kawal i Alaksandar Dulka sielanin. Heta ŭsio wiedamyja j pawažanyja ŭsimi ludzi, buduć jany dobrymi abarońnikami intaresaŭ biełaruskaha pracoŭnaha narodu.

U Wilenskim wokruzie (Wilenska-Trocki pawiet i m. Wilnia) numar śpisku Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ 39.

U Senat śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ u Wilenskim wajwodztwie maje numar 39. Kandydaty hetakija: Antanina Astroŭskaja, staraja ŭsiestarońniaja dziajačka biełaruskaja, zakładčyca pieršaj Biełaruskaj Himnazyi ŭ Słucku i wučycielka ŭ henaj himnazyi. Hram. A. Astroŭskaja karystajecca wialikaj zasłužonaj pašanaj u biełaruskaha hramadzianstwa i budzie najlepšaj pradstaŭnicaj u Senacie. Druhim u Senat idzie ad hetaha śpisku hram. Symon Suchadolec, b. wučyciel biełaruski, čaławiek šyraka wiedamy j pawažany. Na trecim miescu idzie adwakat Štark Michał, katoraha biełaruskaje sialanstwa Ašmianskaha i Wałožynskaha paw. dobra znaje jak swajho abarońnika. M. Štark budzie wielmi patrebnym biełaruskim pradstaŭnikom u Senacie jašče j dziela taho, što jak adwakat patrapie lapiej baranić tam sprawy biełaruskaha pracoŭnaha narodu. Dalej u śpisku senackim „Biełaruskich Sialan j Rabotnikaŭ" z Wilenskaha wajwodztwa idzie Wasil Rahiel, biełaruski wučyciel i Šaramet.

Nawahradzki wybarny wokruh. Śpisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ tut maje Nr. 41 u Sojm i Senat. Kandydaty: *Michał Čatyrka*, w. st. T-wa Biełaruskaje Škoły Nawahradzkaha paw., wučyciel Biełaruskaje Himnazyji ŭ Nawahradku, siabra uprawy pawiatowaha Sojmiku ŭ Nawahradku. Radasłaŭ Astroŭski, b. staršynia ŭsiaho T-wa Biełaruskaje škoły, b. dyrektar Biełaruskaje Himnazyji ŭ Wilni, ciapier bolej hodu palityčny wiazień u sprawie „Hramady". Dalej iduć Łohaš i jinšyja.

Wybarnyja Komitety Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

Hałoŭny Wybarny Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa jość u Wilni (adres: Astrabramskaja wul. Nr. 27, hotel „Pietrahradzki", pakoj 14 j 15).

LIDZKI AKRUŽNY Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ m. Maładečnie, Zamkowaja wul. dom Nr. 14 Janki Kisiala (proci rynku). Staršynia Symon Suchadolec.

AKRUŽNY KOMITET Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa na Wilenski wokruh (adres toj samy, što j Hałoŭnaha Komitetu).

Hałoŭnym Wybarnym arhanizataram ad Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ Nawahradzkim wokruzie jość hram. Michał Čatyrka (adres: Nawahradak, Biełaruskaja Gimnazyja la Wialikaha Rynku Nr. 37 abo: Biełaruskaja Bursa la Bazyljanskaj wul.).

E. AREŠKA.

CHAM.

Drama ŭ 4 dziejach ź sialanskaha žyćcia.

PRONKA (adviarnuŭšysia da kryža za złožanymi palcami, paśpiešna hukaje. Kab mnie tak Boh pamahaŭ, kab ja pa śmierci Boha tak bačyła, kab čort dušy maje tak nie chacieŭ, jak ja budu ciabie viečna, až da samaj śmierci lubić i šanavać, moj ty hałubok milenki, załacienki, brylantovy!..

MARCELKA (schavaŭšysia ad jich, ale zboku siarod sceny na froncie vidnaja, rahoča): "Chi-chi-chi!... (Paŭluk i Pronka spałochanyja ahladajucca, ale Marcelka ŭžo schavałasia)

Zaviesa.

DZIEJA II.

(Scena pradstaŭlaje chatu Paŭlukovu. Na levym baku vialiki łožak, vysaka pasłany, a na jim—usia ŭ piarynie lažyć Pronka; naprava ŭ kucie čyrvonaja ałchovaja šachva—na joj lampa z vysokim škłom, nievialički bliskučy samavarčyk, nabožnaja knižka, napchanaja śviatymi abrazkami; pieč, łava, stały, dva vlodry z vadoj. U piečy harščki, u katorych varycca istrava; u kucie sprava krosny j kałaŭrot; prosta, u hłybi sceny i naleva—dźviery).

ŹJAVA I-aja.

ULLANA — PRONKA — MARCELKA.

ULLANA (hlanuła pieraz vakno ŭ chatu, plunuła j pajšła sabie. Praz časinu źjaŭlajecca Marcelka).

MARCELKA (cicha adčyniaje dźviery ŭ hłybi sceny i kašlaje).

PRONA (razbudziŭšysia j paciahajučysia, hladzić u bok dźviaiej). A—a!...

MARCELKA. A! dyk vaša jašče śpiš. A ŭžo i padviačorak na śviecie, maja-ž ty milenkaja! Ludzi daŭno ŭžo papałudnavali j kančajuć u polu rabotu (pachodzie da piečy). Oi Ahoń razłožany. Varycca istrava. (Paŭziraŭšysia). U chacie ahledžanal... A chto-ž heta vam vady prynios, harščki paŭstaŭlaŭ u piečʔ... (Hladzić łasa ŭ haršćki),

PRONKA (siedziačy ŭ paścieli i lena razhladajučy svaje nohi). Muž pałechaŭ siodnia z rybaj u miesta, a prad vyjezdam prynios vady, razłažyŭ ahoń i paŭstaŭlaŭ haršćki iz stravaju ŭ pieč. (Złazić z łožka, usunuła nohi ŭ płoskija čaraviki; paziavaje, apranaje andarak i pamaleńku jaho zaviazuje, uvieś čas paciahujučysia).

MARCELKA (padyjšoŭšy da jaje). A dobry jon čałaviek! Ale-ž ty, maja mileńkaja, charošaja, niama dziva, što tvoj śvietu za taboj nie bačyć (ahladaje jaje)! Božańka moj. Nožki ŭ ciabie bialejšyja, jak tvar u druhoj, a vočki, jak paciarački, bliskučyja... Milenkaja majal... a sała dasiʔ... Pryjšła ja, jak da rodnieńkaj... (Iznoŭ ahladaje jeje). A—a! u pojasie jakaja cienkaja!... Jak taja kanapielka!.. jak jakaja panienka, ściśnutaja harsetam!...

PRONKA. A ci bačyła ty kali harset?

MARCELKA. Ci ja bačyła harset? — Božańka moj! Čaho ja na śviecie nia bačyła?...

PRONKA. Viedaješ što, Marcelka? Pastaŭ samavarčyk—vypjem harbaty; moj abiacaŭsia pryviaźci cukierkaŭ... Vielmi mnie biaz jich markotna... (Iznoŭ paciahajucca).

MARCELKA (zakratałasia j nastaŭlaje samavar. Časinu maŭčać). Oj i ja šmat charastva j bahaćcia bačyła!... Usiu svaju maładáść prasłužyła pa dvaroch, a pašła... voś užo 15 hod pa śviecie ciahajusia, jak starčycha, što žyvie z łaski takich, jak ty, milenkaja! Mužyčka ja—praŭda, ale jašče małoj dziaŭčynkaj da dvara mianie zabrali, — tamaka ja najełasia chleba... i biady.

PRONKA (pazirajučy ad času da času ŭ lusterka, što visić kala vakna, češa hałavu).

MARCELKA (vyjmaje z šachvy zialonyja šklanki, łyžački, cukier u kapšuku i stavie na vakno, usio apaviadajučy). Dzela taho ja adrazu i spaznała, chto ty; jinšyja, musie nie spaznali, a ja spaznała.

PRONKA. A chto-ž ja?

MARCELKA. Panienka! Oj, ty panienka i dalikatnaja j charošaja, jak karaleŭna!... Kali jon ciabie braŭ, ja padumała sabie... woś! Božańka, moj, myžyk taki prosty, a zachacielasia jamu karaleŭny. Mnie dziŭna, što ty pajšła za takoha prostaha myžyka.

PRONKA. Ja j sama nia viedaju, jak heta stałasia. Sama ja nikoli nie spadziavałasia vyjści za myžyka. Ja-ž z dobraj siamji: dziadźka moj až dva damy mieŭ, baćka słužyŭ u kancelaryji, a stryječny brat abłakatam u vialikim mieście — i bahaty, bahaty!... Voś, da čaho pryjšło... Ja zrabiłasia myžyčkaj i (płačučy) pry žyćciu zyjšła ŭ mahiłu). Užo mnie niamaša jinšaha žyćcia, jak myžyckaje.

MARCELKA (paciašajučy jaje). Nul... hodzie!.. nia płač!... kali muž dobry i miły, to nia žhinieš!.. Ci miły? (Nahinajecca j śmiajučysia šepča joj štoś na vucha).

PRONKA (śmiajučysia j advaročujučysia). Oj. oj... Što da hetaha, to zdajecca, byccam jamu i dvaccacioch hod niama jašče!.. (Kaža štoś Marcelcy na vucha i abiedźvie pačynajuć rahatać).

MARCELKA. Ci-ž ty nia varta kachańnia... Karaleŭna! Čysta karaleŭna!.. Kali naviet žonka Alaksiejeva, choć i najcharoššaja z usiaje vioski, pry tabie jak kałoda...

PRONKA. Ci-ž jana charošaja? Jon, heta ale!... najcharoššy z usich mužčyn!... voćy, jak vasilki, a zuby, kali zaśmiajecca, byccam z cukru...

MARCELKA. Moža-b hetaj sałazdini paspytacca?...

PRONKA (śmiajučysia). Moža b...

MARCELKA. Oj! kali jon vielmi lubicca z svajej žonkaj, a na jinšych i nie hladzić...

41 **Nawahradzki wokruh hałasuje za numar** **41** Da Nawahradzkaha wokruhu naležać pawiety: Nawahradzki, Słonimski, Stalpiecki, Baranawicki j Niaświeski. **41**

Pawiatowyja Komitety Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

U LIDZIE: wul. Wyzwaleńnie dom Nr. 62 Piatroŭskaha. Staršynia H. Wialecki.

U AŠMIANIE, wul. Piłsudskaha (daŭniej Županskaja) Nr. 31. Staršynia W. Kazłoŭski.

U WAŁOŽYNIE, wul. Zareckaja, dom Nr. 36 Zajkoŭskaha, staršynia Nakwas.

WIALEJSKI KOMITET Biel. Sial. i Rabotnictwa ŭ m. WIŠNIEWIE KALA ŠWIRA, u chacie Michała Šakały. Staršynia J. Muraška.

U HŁYBOKIM, wul. Waršaŭskaja dom Nr. 2, Trejsterań jošć Dzisienski Pawiatowy Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

U wapošnim časie załažyłasia mnostwa Wałasnych i Wiaskowych Komitetaŭ Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa, ale ŭ našaj hazecie nie staje miesca na jich drukawańnie.

Wieča Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

M. Astrawiec, Wilenskaha paw. 13 lutaha ŭ Astraŭcy adbyłosia pieradwybarnaje wieča, zarhanizawanaje siabrami Hałoŭnaha Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

Z pramowaj wystupiŭ hram. Waškowič, katory wyjaśniŭ miascowym ludziam asnoŭnyja punkty prahramy Hałoŭnaha Wybarnaha Komitetu i zaklikaŭ sialanstwa da hałasawańnia ŭ Wilenskim wokruzie za špisak Nr. 39 „Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ"; špisak hety wystawiŭ Wybarny Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa, adziny pradstaŭnik biełaruskaha pracoŭnaha narodu.

Niezdawolenyja ŭdačaj z pramowy hram. Waškowiča i nia mohučy ničoha na jaje adkazać, panskija ahienty z boku „Narodowo-Katolickiego Bloku" Razmarynoŭski i jinšyja, staralisia fizyčna pieraškadžać Waškowiču ŭ wiadzieńniu wieča. Dalšy pramoŭca—siabra M. Piatroŭski, źbiŭšy ŭsie fałšywyja ćwierdžańni panskich padłyžnikaŭ pierakanaŭ miascowaje sialanstwa ŭ nieab hodnaści padtrymańnia Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

Sialanstwa, zrazumieŭšy, chto jaho niepryjaciel i chto zapraŭdny baraćbit za narodnaju sprawu, aśmiajała polskich słuh i pastanawiła hałasawać za špisak Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ (u wilenskim wokruzie hety spisak maje Nr. 39).

Palicyja čepicca.

Aryšt Witala Nahorskaha.

10 lutaha ŭ Zaleśsi palicyja aryštawała siabru Biełaruskaje Sialanskaje Partyi i aktyŭnaha rabačaja Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa ŭ Rabotnictwa. Pieratrossy ŭsiu litaraturu i jaho asabista da nitački, palicyja siabru Witala Nahorskaha wypuściła.

Trešli ŭ hram. M. Šakuna.

7-ha lutaha źjawiłasia ŭ w. Kapuščina Wałožynskaha paw. palicyja i pieratresła ŭ hram. M. Šakuna, kandydata na špisku Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ z Lidzkaha wokruhu.

Aryšt instruktaroŭ.

Ź Lidy nakazujuć ab biespryčynnym aryšcie tamaka ŭ pawiecie dwuch instruktaroŭ Wyb. Kom. Biełaruskaha Sialanstwa ŭ Rabotnictwa, hram. Piatroŭskaha j Krašaninawa. Aryštawanych, pradzieržyŭšy dzień, wypuścili.

Palicyja pałochaje našyja Komitety ŭ Wialejskim paw.

U zachodniaj čaści Wialejskaha paw. u woł. Wišnieŭskaj, Žojdziskaj, Wojstamskaj, Iźanskaj i častkowa inšych dziakujučy pracy mnohich baraćbitoŭ za dolu pracoŭnaha biełaruskaha narodu arhanizawana hustaja sietka Wybarnych Komitetaŭ Biełaruskaha Sialanstwa ŭ Rabotnictwa. Heta wielmi nie padabajecca palicyi i palicyjanty starajucca časta dawiedawacca ŭ našyja Komitety. Jany strašać ludzioŭ roznymi karami pa wybarach.

Wiedama hetym palicyja choča napałochać našych ludzioŭ, kab jany kinuli pracawać dziela swajho wyzwaleńnia i, jak awiečki, išli hałasawać za swaich niepryjacieleŭ na polskija i inšyja špiski. Ale bajacca nastrašańnieŭ palicyi nia treba: našyja Komitety wiaduć pracu dazwolenaju zakonami i nichto ich za heta nikoli nia moža karać.

LISTY Ŭ REDAKCYJU.

U Redakcyju gazety „Narod".

Pračytaŭšy Jaremičaŭska-Bildziukiewičawu gazecinu „Sial. Niwa", u jakoj my widzim tolki adny brudnyja napadki hetych palityčnych niedabitkaŭ Jaremiča-Bildziukiewiča proci prawadyroŭ sialanskaj partyi, pawažanych d-ra Janki Stankiewiča i J. Mušiki, zajaŭlajem, što ŭ našym wokruzie sialanstwa ščyra padtrymlawaje baraćbitoŭ za prawy biełaruskaha i pracoŭnaha narodu, klajmim wašu čornaju pracu Jaremičy j Bildziukiewičy. Pryjdzie čas, što ŭdawicisia tymi kaśćmi, jakija siahodnia dastaicio, brešučy nad stałom panskim, starajučysia prawieści ŭ sojm bahatych žydkoŭ.

Nie pamohuć udawańni wašy, „Fabka" ŭ Bildziukiewič, pry wybarach, bo pracoŭny narod patrapić was acanić, pa wiocie jakich, nie adna sotnia lepšych biełaruskich synoŭ ciarpieła j pakutuje u turmach danetul, za was — danoščykaŭ palityčnych.

Tolki ciapier wy pačuli dryžyki ŭ nahach, jak sunulisia na wioski pa mandaty, a što raniej wy rabili? Wy mokli da hetaha času ŭ harełcy, dy kuplali sabie damy, a ciapier praćwierazilisia j pačali hawaryć da sialanstwa. Hanicie, braty, zdradnikaŭ, najmitaŭ žydoŭskich Bildziukiewičaŭ, Jaremičaŭ i ich bandy, jakija biełaruskija hałasy zabirajuć dla bahatyroŭ, kab i samym za ich špinami praleści. Tyja achwiary, jakia za was, zradniki cierpiać i dahetul, šluć wam praklaćcie, panskija najmity.

Hety, ad dušy, wam, sialanski adkaz pasyłali i zajaŭlali, što nia znoŭdzicie skora wioski kala nas dzie-b nia byŭ u nas založany naš kamitet Biełar. Sialanstwa j Rabotnictwa, a wam zradniki miejsca tut nia budzie.

Sialanie Žojdziskaj, Wišnieŭskaj i Šemiatoŭskaj woł.

(Iduć podpisy).

Brešuć panskija padłyžniki.

Wišnieŭskaja woł., wialejskaha paw. Sprawa wybarnaja ŭ Sojm adrazu dała siabie pačuć roznym padpankom. Jak paŭstali Komitety Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa, adrazu pačali dawiedawacca da nas panki, katoryja nijakaha ŭpływu nia majuć, bo nasialeńnie biełaruskaje nia wiera ŭ spahadliwaść jichniaju da našaha biełaruskaha pracoŭnaha narodu.

Nadta zajadła pačaŭ wystupać u našaj wołaści wiedamy ŭsim špirtanos, pan pisar Tyška; sialanie jaho dobra wiedajuć z boku zdolnaści, što da wypiŭki, ale nikoli nichto jamu nie pawiera, bo wiedajuć jaho sałaŭjinyja abiacanki, za katoryja jon peŭnie nieŝta dastaje, ale sialaninu jon nie patrapie ničym pamahčy, apraĉa kali moža wypić butelku mužyckaj wodki.

Jon niahodna napadaje na našych pawažanych baraćbitoŭ, jak J. Muraška i jinšyja. Našyja baraćbity wiedamyja nam nie ź siahodniašniaha dnia, ale jašče z taho času jak nia było zwańnia pankoŭ Tyškau, katoryja za harełku patrapiać byc, nawiet, Chincami (Kitajcami). A Muraška byŭ i jošć świadomym Biełarusam i nia dasca pierakupić siabie za čarku harełki. Niaščasnyja ludzi, hetyja Tyški i jichnija pryjacieli! Kab nie harełka, moža j jany byli-b karysnyja.

U supałcy ź pisaram Tyškaj iduć usim wiedamyja panskija padłyžniki — Jan Bazar ź w. Makaryčy i Ściapan Łukša (mianiecca Šycik) ź wioski Łycawičy. *Tutejšyja.*

Pradawaŭ nieba pa załatoŭcy.

Graŭžyški, Amianskaha paw. U parachwiji Graŭžyskaj byŭ haniebnie „dobry" ks. probašč, Wacłaŭ Hraboŭski, katory pradawaŭ ludziom nieba za 1 załatoŭku. Chto pryjdzie tolki da wialikodnaj spowiedzi, dyk ks. probašč Hraboŭski kaža hetak: „Kali chočaš być światym, to kupi sabie nieba i zapłaci 1 zał.

Parachwijanie Groŭžyskija padali wyšejšaj duchoŭnaj uładzie prośbu, kab hetaha ksiandza zmianili. I, praŭda, jon byŭ pieraniesieny ŭ parachwiju Biełaja Waka. Wyjaždžajučy z Groŭžyšak, ks. Hraboŭski W. paadrywaŭ zamki kaścielnyja i pawioz z saboj. Kaścielny Komitet Groŭžyskaj parachwiji pajechaŭ da ks. Hraboŭskaha ŭ parachwiju Biełaju Waku, kab jon addaŭ zamki kaścielnyja, to ks. Hraboŭski prahnaŭ jich z wačoŭ swajich i nia chacieŭ hawaryć. Ci heta ks. Hraboŭski stawiŭ kaścioł, ci jon zamki kupłaŭ da kaścioła, jakoje jon mieŭ prawa adrywać zamki ad kaścioła. *Parachwijanin.*

Braty Biełarusy, pašyrajcie swaju biełaruskaju hazetu „NAROD".

PRONKA. Najinšych — moža, ale na mianiel... Kab tolki zachaciela, — moj budziel.. (Pje harbatu; časinu maŭčać). O! nieŝta hryzie mianie ŭ sieradzinie, i tak na sercy nia dobra! I jakže-ž maje być dobra? Kab i niama wiedama jaki, a ŭsioź-taki mužyk!.. (zadumałasia) I... stary—ale!.. stary! (Zakładaje ruki nad haławoj i siadzić hetak).

MARCELKA (ciškom zaliraje cukier i chavaje ŭ torbu).

Ź J A W A 2-aja.

PRONKA — ULLANA — MARCELKA.

ULLANA (uchodzie dźwiaryma ŭ hłybi sceny i, stanyŭšy na parozie, kaža). Ustała?.. A ja ŭžo siudy zahladała dwojčy... Moža-b ty ŭziałasia za rabotu, Pronka? Maju časinu času... na kałaŭrocie pakažu... chočaš?..

PRONKA (lena). Ciažka!

ULLANA (jiduči da kałaŭrota). Pryvykniešl..

PRONKA (pamału jdzie j stanavicca la kałaŭrota).

ULLANA (pačynaje hatavać jaho i pakazuje).

PRONKA. Nie chaču! nie chaču! — ruki j nohi bolać. Na jakoje licha mnie spatrebicca ŭmieć prašci? Do ŭžo ja napracavałasia, naharavałasia z kanlečnaj patreby, a ciapier, kali jaje niama, to chaj užo čort siły nadryvaje—ja nia budu. (Pluje za złościaj).

MARCELKA (cicha stajić u kucie).

ULLANA (wychodziačy). A jak sabie chočaš! (Ad parohu). A dobra-b było, kab vy pajšli padajić karovy. Ci-ž tabie nia soram, što tvoj sam karovy doje? heta-ž nie mužčynskaja, a žanockaja rabota!

PRONKA. A tabie što? Nia suń svajho nosa tudy, hdzie ciabie nia prosiać. Ja vašych chamskich robotaŭ nie rabiła j rabić nia budu!.. byvajcie zdarovy!

ULLANA. A ty chamami nie łajsia! Jakoje ty maješ prava łajacca chamami, kali ty sama była čort viedaje čym?.. Nam, prostym ludziam, sorom za ciabie, a mužyckaj siarmiahi my nie saromiajemsia. Chaj saromiajuccа tyja, što ničoha nia robiać, a hultujuć...

MARCELKA (ciahnie z palicy ŭ torbu sała i cichienka vychodzie z chaty, złosna rahočučy).

PRONKA (kidajecca z kułakami na Ullanu). Al.. praklatyja mužyki!..

Ź J A W A 3-aja.

PAŬLUK — ULLANA — PRONKA.

PAŬLUK (uchodzie z torbaj i hładzić ździŭleny na žanok). A heta što?.. što z vami?..

ULLANA. Pronka nia choča prašci, dy jašče łajecca.

PRONKA. Heta jana huby raspuściła.

PAŬLUK. Cicha! cicha! (Zvaročujučysia da Ullany). Kali nia choča, to chaj nie pradzie.

ULLANA. Ej, Paŭluk, nieŝta ty žoncy za šmat panavać dazvalaješ!.. Hladzi, kab z hetaha pansiva biady jakoj nia vyjšla!

PAŬLUK. Nie biaduj, Ullana...

PRONKA (začyniajecca ŭ kamorcy).

PAŬLUK. Ja viedaju što rablu!.. Ja jaje vyrvaŭ z muk nie dla taho, kab jana iznoŭ mieła muku, ale kab joj dobra było žyć na śviecie, bo kali čałavieku drenna, dyk jon i sam błahi, a kali dobra, i jon dobry.

ULLANA. Ej, Paŭluk... Skul ty jaje ŭziaŭ... Ci ty jaje ŭziaŭ ad bačkoŭ z rodnaj chaty? Jakoj jana była, kali ty jaje braŭ?.. Ludziom huby nia zawiažaš?.. Ścieraży, kab jakoje licha nie pryčapiłasia da jaje... Vałačajka!

PAŬLUK. Čaho, čaho, a hetaha peŭnie nia budzie: jana-ž prysiahnuła...

MARCELKA (mihajučy ŭ vaknie, kaža pacichienku, śmiajučysia). Oj, durny, oj, durny!..

ULLANA (machnuŭšy rukoj). Oj! što tabie z hetaha dabra nia budzie, ot nia budzie!... (Pajšła).

Ź J A W A 4-aja.

PRONKA — PAŬLUK.

PAŬLUK (padchodziačy da kamory). Pranusia!. Pronka! Nieŝta dam tabie! Ja pryvioz cukierkaŭ.

PRONKA (sa złościu). Maju ja ad tvaich cukierki...

PAŬLUK. Cicha! Hodzi, dziciatka, hodzi!

PRONKA (vychodzić, niasučy mužyckaja apratku i kidaje jaje na łožka).

PAŬLUK (vyjmaje cukierki z torby i ŭ papiercy padaje Proncy). Na, maješ! Prasiła—ja i pryvioz.

PRONKA (kidajučysia da ich). Ach! jakije smašnyje! Daŭno-ž ja ich nia jeła. (Ješć i pačynaje apranacca).

PAŬLUK (vyjmaje z torby inšyje rečy). A voš pryvioz dla Alaksieja i Ivana ćviaki i šnurki, a dla ich kabiet paciarki i chustki... hladzi, ŭraz musić i pryjduć.

PRONKA. (apranajučysia). Voš ja i myžyčka!... rodny bačka nie paznaŭ-by mianie, a matka, kab hlanuła na mianie z mahiły, ŭ damavini na druhi bok pereviarnułasia-b. Voš, užo i pa mniel Zakapali mianie na viosсy i niama mnie inšaha žyćcia jak mužyckaje.

PAŬLUK. Maješ tabie! iznoŭ dur prystałal... Dzicia!

PRONKA (sieŭšy, płača).

PAŬLUK. Tabie nakłali hłupstv u hałavu, a ty i paŭtaraješ. Jak pachodziš daŭžej u hetaj vopratcy, prywykniš. Nu cicha, Pranusia! Niama čaho!.. (Vycіraje jej vočy i hładzić pa hałavie).

Ź J A W A 5-aja.

(Homan za dźwiaryma — uchodziać Aŭdoćcia, Alaksiej i dr.).

AUDOĆCIA—ALAKSIEJ—PRONKA—PAŬLUK.

PRONKA (vyciraje chvartuchom usłončyki i padaje ich. Aŭdoćciu całuje u płačo, vitajecca z druhi-

Što dziejecca u świecie.

IX kanhres kaminternu.

17 lutaha ŭ Maskwie maje pačacca IX kanhres kamunistyčnaha internacyjanału. Pawiedamili ab swaim pryjeździe, pamiž inšymi delehaty — Anhlii, Francyi i Niamieččyny.

Niamiecka-Polskija pierahawory ab uznaŭleńni haspadarskich znosinaŭ.

Niamiecka-polskija pierahawory iduć zališnie pamału. Praŭda, niekalki drabniejšych umowaŭ užo padpisana, ale haloŭnyja sprawy jašče nie raźwiazany. Na adciažku pierahaworaŭ strašna naciskajuć niamieckija panskija hrupy, što nia choćuć dazwolić uwozić u Niamieččynu kankurujučyja ź ich praduktami tańiejšyja produkty polskaj ziemlarobskaj haspadarki.

Nowy hrecki kabinet.

U Hrecyi stwaryŭsia nowy ŭrad pad staršynstwam Zaimisa, što ŭžo — nia ŭ pieršyniu stanowicca na čale kabinetu. 9 lutaha ŭsie ministry pryniali pryslahu, a 15 majuć pieršy raz wystupić u parlamencie. Nowy ŭrad maje koalicyjny charaktar. Haloŭnyja zadańni ŭradu: mir u zahraničnaj palitycy i — finansawaje azdaraŭleńnie kraju.

Pasadnaja pramowa anhlijskaha karala i adkaz na jaje partyi rabotnikaŭ u parlamencie.

Daŭnym zwyčajem anhlijski karol adčyniŭ nowaju sesyju parlamentu—tak zwanaj pasadnaj (tronawaj) pramowaj. Tak zawiecca ŭ Anhlii taja prahrama ŭradu, na bližšaju sesyju parlamentu, jakuju peŭniež układajuć adkaznyja ministry,ale pračytywaje, dziela jaje asabliwaj pawahi sam karol. Bo aficyjalna anhlijski ŭrad, adkazny tolki pierad parlamentam, ličycca „uradam jaho karaleŭskaj miłaści karala Anhlii", dyk byccam ministry tolki spaŭniajuć zahady karala. A zapraŭdy karol nia maje nijakaj realnaj ułady, a tolki „pradstaŭlaje kraj" unutry i zahranicaj. U pasadnaj pramowie (konserwatyŭny ŭrad!), kažučy ab roznych sprawach pilnych da spaŭnieńnia, ničoha nie skazaŭ ab ciarpieńniach i patrebach biezrabotnych. Heta strašenna aburyła rabotnickich pasłoŭ „Partyi Pracy", katoryja wostra zareahawali na hetaju kryŭdu z boku ŭradu anhlijskich kapitalistych, za jakuju jany robiać maralna adkaznym karala. „Partyja Pracy" pryniała rezkaju rezalucyju, padčyrkujučaju strašny ŭpłyŭ hetaje rany—biezrabočcia na ŭsio haspadarskaje i sacyjalnaje žyćcio ŭ rażwoju kraju nia tolki krajowaj, ale j zamiežnaj palityki i haspadarki!

Ušciaž — u praciahu daŭhoha času pracawali— na źniženie dy zaniapad francuskaha franku (manetnaja adzinka, jak u Polščy załatoŭka)...

Wiedama-ž pry hetaj patryjatyčnaj pracy zarablajučy i na swaju karyść značnyja sumy hrošaŭ.

Afera raskryłasia i „pryjacielu Francyi" Čemberlenu pryšłosia addać dyplamataŭ pad sud.

Praces adbudziecca ŭ sakawiku — pierad najwyššym sudom—bo ŭ pieršaj instancyi „haloŭnaja hera'nia afery niejkaja p. Dajn była zasudžana.

Arbitražnyja traktaty pamiž Amerykaj, Japonijaj i Anhlijaj.

Paśla padpisańnia traktatu ab „arbitražy" (ab paluboŭnych sudoch) — u sprečnych sprawach, katoryja nia mohuć być čamuści raźwiazanyja darohaj dyplomatyčnych pierahaworaŭ pamiž Amerykaj i Francyjaj— amerykanski ŭrad źwiarnuŭsia z takoj-ža prapazycyjaj i da ŭradaŭ Anhlii i Japonii. Urady abodwych hetych haspadarstwaŭ zhadzilisia pačać pierahawory ŭ sprawie arbitražnych umowaŭ z Amerykaj.

Žydoŭskaje asadnictwa ŭściaž wyklikaje razruchi ŭ S. S. R. R.

Maskoŭski korespandent českaj gazety „Prager Presse" (worgan česka-sławackaha ŭradu ŭ niamieckaj mowie) paćwiardžaje čutki ab razruchach, wyklikanych z pryčyny žydcúskaha asadnictwa ŭ Krymie j na Kaŭkazie. Pawodle wiestak—z aficyjalnych maskoŭskich žarołaŭ — u šmat miascowaściach byli krywawyja sutyčki pamiž miascowym nasialeńniam (chryścijanskim i mahametanskim) i žydoŭskimi asadnikami. Radawyja ŭłady—wajennaj siłaj „zawiali paradak". Gazeta paćwiardžaje, što spynieńnie dalejšaj žydoŭskaj kalonizacyji Krymu j Kaŭkazu jość rezultat hetych krywawych buntaŭ miascowych sialan, pakryŭdžanych čužnikami.

Skandalnaja afera.

U Londanie—dyplomatyčny skandał, katory wyklikaje wielmi niekarysnaje dla Anhlii ŭražańni zahranicaj, asabliwa ŭ Francyi.

Sprawa ŭ tym, što — u toj čas, kali Puankare i ŭsia Francyja robić nadludzkija starańni, kab adratawać finansy kraju, a naŭpierad — francuskaju walutu, — wyššyja ŭradniki (až 11 asobaŭ) anhlijskaha ministerstwa zamiežnych sprawaŭ (ustanowa lorda Čemberlena—„pryjaciela Francyi!) zajmalisia tym, što —karystajučyja swaim słužbowym pałažeńniam, raskrywajučym dla ich tajny i sekrety.

Proci-anhlijskija bunty ŭ Indyi.

U wapošni čas u wanhlijskaj Indyi iduć, ŭściaž pašyrajučysia, wielmi niebiaśpiečnyja dla ŭnutranaha miru ŭ krai i dla anhlijskaj ułady ŭ im—razruchi.

Sprawa ŭ tym, što Anhlijcy „samachoć" pastanawili padarawać swajoj kalonii—Indyi—bolšyja prawy samastojnaści... Praŭda, hetaja „samachwotnaść" wyklikana strašenna ŭzmohšymsia paśla wajny mahutnym narodnym rucham u wializarnym krai—u kirunku nacyjanalnaha adradžeńnia j abjadnańnia, a nawiet i—niezaležnaści ad Anhlii. Anhlijskaja ŭłada pastanawiła daŭšy adrazu niekatoryja palohki kraju, ratawać haloŭnyja padstawy swajho panawańnia ŭ krai. Dziela taho, anhlijski ŭrad pastanawiŭ stwaryć „Kanstytucyjnaju Komisyju", katoraja maje rearhanizawać uwieś palityčna-administracyjny ład Indyi, naŭpierad apracawać padstawy nowaha indyjskaha parlamentu. Ale, bajučysia nowaha indyjskaha ruchu, anhlijski ŭrad... nie zapraśiŭ u hetaju komisyju — aniwodnaha Indusa! Komisyja składajecca z adnych Anhlijcaŭ! Heta wyklikała strašennaje abureńnie ŭ usim krai. Pačalisia protesty, wiečy, narodnyja chwalawańni. Na heta anhlijskaja ŭłada, robiačy durninu adnu pa adnej adkazała pierašledawańniami. Tady paŭstali rabotniki, abwiaściŭšy ahulnaju zabastoŭku... Baraćba jdzie ŭściaž, zachoplujučy ŭsio šyršyja masy nasialeńnia... Cely ściah miestaŭ abjaŭleny na wajennym pałažeńni. Turmy napakawalisia baraćbitami za narodnaju sprawu. Z uschodu ŭ kraj idzie, karystajučysia rucham, prapahanda rasiejskich balšawikoŭ, z zachodu jdzie ahitacyja z boku chinskich kamunistaŭ... Anhlijskaja ŭłada ŭ Indyi kompromitujecca biełym teroram i—traščyć... Nacyjanalnaja sprawa Indyi raście ŭ sile štodnia.

U baraćbie za swaje nacyjanalnyja prawy narod daśpiawaje da niezaležnaści... Lepšyja z Anhlijcaŭ—jak Mak-Donald, zwaročujucca z adozwami da Indyjskich rabotnikaŭ, wyjaśniajučy im, što Anhlija choča —„ščyra pamahčy" Indyi pamału pieratwarajučy z kalonii Anhlii— u samastojnaju składowaju častku Brytanskaj imperyi—tak zwanaju „dominiju"...

Ale jakraz u hetaju „ščyraść" Anhlijcaŭ nia majuć wiery ŭžo ŭ Indyi... Durnaja palityka anhlijskaha ŭradu u tym, što jon — nie zaprasiŭ u „Komisyju" Indusaŭ. — Nia možna ciapier užo „rabić šćaśliwym narod"—biaž jaho sobskaha ŭčaścia. —„Usio dla narodu, ale — praz samy narod, — jaho sobskimi siłami!

Swaja pošta.

Klimowič Piotra. Pisulku dastali, gazetu pasyłajem.

Hram. Wojstamskaj i Wialejskaj woł. Wial. paw. List ad was d-r J. Stankiewič dastaŭ, ale prośby Wašaj niemahčyma było spoŭnić, bo ŭžo śpiski byli ŭłožany.

Baraŭski Karnel. Wy pišacie, što „Biełaruskaja Krynica" ciapier wam zaśmiardzieła, bo źniuchałasia z žydoŭskimi bahatyrami. Wy dobra zrabili, što „ciapier z „Krynicaj" raźwitalisia i nia chočacie mieć ź joj dzieła". Toje, što wy zrabili ŭ swajim kutku, zrabili tysiačy biełaruskich sialan u jinšych miascoch. Numary j adozwy wam pasyłajem.

---

mi, Alaksieju kidaje žartujučy horść cukierkaŭ i praz uvieś čas zalecajecca da jaho).

AŬDOĆCIA (padyŭšy da Paŭluka). A što, kumok, ci dobra tabie ciapieraka?.. rad, što ažaniŭsia? a?..

PAŬLUK. O, dobra! I jak dobra! Čaho chacieŭ, taho i dastaŭ. Čamu nia maje być dobra?

AŬDOĆCIA. Ja swatała inšych, a ty ŭsio... nie, dy nie! Ci ty chacieŭ takuju, jak jana?

PAŬLUK. Chto jaho wiedaje? Ja sam nia wiedaŭ, jakuju chacieŭ.

AŬDOĆCIA (kiwajučy hałavoj). Hladzi-ž tolki, kab nia wyjšło što błahoje!.. (Hladzić na Pronku, katoraja zalacajecca da Alaksieja). Usialakich ja na świecie bačyła i wiedaju adno, što vaŭka ciahnie ŭ les, a vašu ciahnie da kiepstwa... Staryja wočy šmat čaho bačyli... Hladzi, Paŭluk!..

PAŬLUK (sumlavajučysia). Prysiahała i strymaje. Biaz Boha dahetul žyła i čort da jaje prystaŭ, a ciapieraka chodzić... U śviatoj knižcy pišacca, što Sion palubiŭ Pračystaju Dzievu. Može i jana palubić, a Dzieva abaronić ad złoha...

AŬDOĆCIA (kruciačy hałavoj). Usio-ž taki dobra, što rad, što zdavoleny, adno tolki drenna, što ščaście heta ptuška kryłataja, a jak jej abarvieš kryły, to i pa ŭsim!.. Na volu puścić — drenna, a nia puścić—pamre.

PRONKA (da Aŭdoćci). Što heta vy tak markotna hladzicio na siabie. (Hladzić to na Paŭluka, to na staruju).

AUDOĆCIA. Sa staroj markotna!.. heta nia toje, što vy... majecie ab čym pahavaryć—bačyli i pražyli nia mała...

PRONKA. A ŭžo-ž... Oj, žyćcio. (Paciahivajecca, pahladajučy na Alaksieja). Šmat jošcieka ab čym havaryć, adno tolki—nia ŭsio i nie dla ŭsich zrazumieła... Alaksiej, vy troški inakšy ad tutejšych ludziej — nia čužy dla vas świet šyroki.

ALAKSIEJ (z hordaściu). A nie zusim čužy.

PRONKA (prybližajecca da Alaksieja). My ŭ dvoch—heta adno, a jany što?.. ślimaki!..

PAŬLUK. (pabačyŭšy heta). Pronka! Padumaj ab hošciach!.

PRONKA (za złościu). I heta hość—što-ž heta mnie nia možna?

PAŬLUK (miahka). Moža-b źjeli čaho?

ALAKSIEJ. Chaj vaša žonka raskaža nam nieśta z vialikaha śvietu!.. dla mianie heta ŭsio nia divota, ale ŭsio-ž taki čałaviek lubić uspamianuć toje, što bačyŭ, na što hladzieŭ...

PAŬLUK (razdaje haścincy).

ADNA Z KABIET. Prosima, prosima! — moža ab tym kniaziu, što z viaskovaj dziaŭčyny zrabiŭ vialikaju paniu ŭ šoŭkach i załatych piarścionkach. (Ahladaje svaje pacierki).

PRONKA (siedziučy pry Alaksieju, bałamutna). Alaksiejka łasy na maje historyi...

PAŬLUK (padchodziačy—hnieŭna). Pahanaje žyćcio, praklataje žyćcio. Kab takoha žyćcia ludzi nie znali. Mnie chaciełasia-by, kab ty zabyłasia ab tym, što žyła na świecie prad prychodam u maju chatu...

ADNA S KABIET. Chaj Paŭluk nie zajmaje času!..

ALAKSIEJ. Boh z ludziej robić ihryska: adnaho sadzić vysoka, a druhoha nizka!..

AUDOĆCIA (kivajučy hałavoj, razžalenaja). Śviataja praŭda tvaja, Alaksiej!

ŹJ A V A 6-aja.

Tyja samyja i Paraska.

PARASKA (idyčy kala vakna śpievaje).

Oj, u łuzi, u darozi
Rasćviela kalina,
Sparadziła biedna ŭdava
Sałdackaha syna...
Sparadziła jana jaho
U ciomnaj nočy,
Dała jamu bieła lička
Dy čornyja vočy.

(Skončyŭšy, uchodzić).

AŬDOĆIA (da Paraski). Piekna piaje!..

PARASKA. Chaj budzie pachvalony!

USIE. Na vieki viečnyje!..

PARASKA. Chustki jośćieka.

PAŬLUK. Čamu-ž nie majuć być?.. (Addaje pačku—jana razhladaje).

PRONKA (Alaksieju, hledziačy jamu ŭ vočy). Jakie piekny je vočy. I jak umiejuć hladzieć...

ALAKSIEJ (zasaromiŭšysia, adwiertajecca i ŭstaje, a jana siadzić,nahnuŭšysia u jaho staranu i zalecajecca da jaho).

PAŬLUK (pabačyŭšy heta, chmurycca i padchodzić da jaje),

ALAKSIEJ. Nu, astavajciesia z Boham, Paŭluk: nam treba jšče zajściscia da stalara, paśla na parom. Apaviedańnia pasłuchajemo druhim razam. (Apošnije słowy kaže nahinajučysia da Pronki).

PRONKA (rahoče). Cha-cha-cha! (Usie vychodziać, a Alaksiej na astatku; Pronka ŭskakivaje i blažyć za im).

Dalej budzie.

Wydawiectwa Biełaruskaje Sialanskaje Partyi. Drukarnia „Pax" Wilnia, Światа-Ihnataŭskaja wul. 5. Redaktar B. Stankiewič.